DISPUTATUR DE LEGE COMITIORUM APUD AESCHINEM TIMARCH. § 35.

Nihil conferri potest cum Atticorum Oratorum voluminibus si quaeritur de legibus atque institutis quibus Athenienses illis maxime temporibus usi sint, deque omni et publicae rei et privatae disciplina. Sed in ea auctoritate usurpanda deprehendi subinde eos, qui sagacissime eius nobilissimae civitatis morem et indolem persequerentur, non nimis diligenter vel grammaticam interpretationem secutos esse, vel a veris falsa et commenticia segregasse, itaque non tantum, quae per se propemodum ridicula, certe incredibilia essent, affinxisse Atheniensium institutis, sed eadem levissima minimeque opportuna sollertia ornasse. Quos et quorum in eo genere errores his proximis annis alii viri docti arguerint, non attinet commemorare, multo minus si quid ipse ad eundem finem olim disputaverim, nisi quod, quum Aeschinis Timarcheae particulam nunc explorare constituerim, non poenitere me affirmo eorum, quae de ὕβρεως lege in ea Oratione descripta disserui ante hos quatuordecim annos.

Sed quum nuper suscepissem argumenti gravioris, quodque latius patebat explicationem, offendebam in Timarchea § 35. hanc legem, quam ut legentium commodo consulam integram appono ex editione Bekkeri.

Τῶν ῥητόρων ἐάν τις λέγῃ ἐν βουλῇ ἢ ἐν δήμῳ περὶ τοῦ εἰσφερομένου μὴ χωρὶς [ἢ περὶ ἑκάςου], ἢ δὶς περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, [ὅτι] ἢ λοιδορῆται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινὰ ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνηκέςως λέγῃ περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ

τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύηται ἢ ἕλκῃ τὸν ἐπιςάτην ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς, κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν καθ' ἕκαςον ἀδίκημα ἐπιγράφειν τοῖς πράκτορσιν· ἐὰν δὲ πλέονος ἄξιος ᾖ ζημίας, ἐπιβαλόντες μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. ὅταν διεξίωσι κλήσεις κρινάτωσαν· καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ κρύβδην ψηφιζομένων τῶν βουλευτῶν, ἐγγραψάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσι [τῶν νόμων].

Minus miror huius legis et argumentum, quod incredibile, et formam, quam ineptissimam esse contendo, serio tractari a Schoemanno De Comitt. Athen. p. 115. not. 29. et p. 171. not. 2, quam sine ulla suspicione et aliis probari, et praecipue Boeckhio Oecon. Civ. Athen. I. p. 210. not. f. et p. 495. Edit. 2[dae]. Fac nihil esse quod in ipsa legis compositione et verbis offensioni esse possit, non tamen quemquam dubitaturum esse puto, si dico eam alienissimam esse ab ea demonstratione quam in hac Orationis parte persequitur Aeschines. Tota eius δοκιμασία, cuius generis est haec actio, nititur crimine ἑταιρήσεως, quo ad hunc finem utitur, ut obtineat Timarchum ideo ἄτιμον esse, et arcendum ἀπὸ τοῦ δημηγορεῖν, neque aliud quidquam in eo arguit nisi flagitiosam vitam turpiterque inde ab adolescentia actam aetatem. Itaque modo ante, § 28—32. recensuerat quibus vitiis qui dediti fuissent lege arcerentur ἀπὸ τοῦ βήματος, in qua lege esset hoc; si quis, spretis illis tamen prodiret ad dicendum, huic δοκιμασίαν ἐπηγγείλατο 'Αθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεςιν, et Heliaeam περὶ τούτων ἐν τῷ δικαςηρίῳ διαγιγνώσκειν iubet. His breviter commemoratis, de more recitantur ipsae illae leges: ἀναγνώσεται οὖν ὑμῖν τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῆς εὐκοσμίας κειμένους τῶν ῥητόρων. § 34. Quid autem eo pertinet ea lex, cuius formula subiicitur? Prorsus nihil; siquidem neque δοκιμασίαν vitae ante actae continet, et potestatem tribuit Proedris oratoris immodestiae quae exstitisset statim mulcta irrogata coercendae, nihil ut Heliaeae decernendum relinqueretur. Igitur non huiusmodi legem, quae nihil attingebat Timarchum, sed illas tum recitatas fuisse apertum est: quas quum iudices audivissent, apte potuit Orator subiicere § 36: τούτους μέντοι τοὺς νόμους εἶναι χρησίμους ἢ ἀχρήςους ἐφ' ὑμῖν ἐςίν· ἐὰν μὲν

γὰρ κολάζητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἐὰν δ' ἀφιῆτε, καλοὶ μόνον, κύριοι δ' οὐκέτι, quae fieri nullo modo potest ut subiecta fuerint eius legis mentioni, quae κόλασιν ipsam Proedris tribuebat. Sed videri potest, dicat quis, hanc legem esse eam ipsam, quam modo latam fuisse dixit Orator ex indignatione istius παγκρατίου quod in Timarcho exagitat § 26. et 33. Ne hoc quidem concedendum est. Quale fuit enim istud Timarchi παγκράτιον? ῥίψας θοιμάτιον γυμνὸς ἐπαγκρατίαζεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὕτω κακῶς καὶ αἰσχρῶς διακείμενος τὸ σῶμα ὑπὸ μέθης καὶ βδελυρίας, ὥςε τούς γε εὖ φρονοῦντας ἐγκαλύψασθαι αἰσχυνθέντας ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰ τοιούτοις συμβούλοις χρώμεθα. Ipsaque illa nova lex quid definiebat? Nempe ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα ἥτις προεδρεύσει, voluitque καθῆσθαι τοὺς φυλέτας βοηθοῦντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ. Sed hanc legem ideo non recitari iubet Orator, quoniam alii, in quibus ipse Timarchus, eam γεγραμμένοι εἰσὶ μὴ ἐπιτήδειον. Non tamen difficile est coniicere quo consilio ea lata fuerit, nempe, quum non satis praesidii esset in Proedris, ut in concione integrae Tribui auctoritas concederetur statim arcendi ἀπὸ τοῦ βήματος eius, qui manifesto impurus esset et impudicus, tradendique τῷ δικαςηρίῳ, ita ut non exspectare necesse esset, si quis exsisteret qui δοκιμασίαν ἐπαγγέλλειν susciperet, sed eam ipsa ἐκκλησία denunciaret. Hoc suspicari licet ex his Oratoris verbis: ἔςι δ' οὐδὲν ὄφελος ζητεῖν τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἀπελαύνειν ἀπὸ τοῦ βήματος ταῖς κραυγαῖς, οὐ γὰρ αἰσχύνονται. ἀλλὰ ταῖς τιμωρίαις τούτους ἀπεθίζειν χρή, μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀνεκτοὶ γένοιντο. Etenim neque ἡ προεδρεύουσα φυλή, neque universa concio τιμωρεῖσθαι poterat τὸν αἰσχρῶς βεβιωκότα ᾧ οἱ νόμοι προεῖπον μὴ δημηγορεῖν (§ 3), sed, ut in aliis delictis, sua auctoritate tradere τῷ δικαςηρίῳ, ita ut nemo privatus necesse haberet suo periculo actionem instituere. Nihil quod huc pertineat agnoscitur in ea lege, cuius oratio § 35. exhibetur, in qua subitae immodestiae cuiusdam coercendae causa Proedri iubentur mulctam irrogare, ad eum finem, ne unius culpa aut temeritate publicae disceptationis ordo turbetur: contra, leges περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας vitam ante actam spectabant,

et, sicut dicitur § 195, *οὐ τοὺς ἰδιωτεύοντας, ἀλλὰ τοὺς πολιτευομένους ἐξετάζουσιν.*

Si, ut spero, obtinui legem istam, de qua agimus, alienissimam esse ab argumento et disputatione in qua versatur Orator, restat ut demonstrem eam commenticiam esse potius, quam veram, sed alieno loco per errorem interpositam. Nihil suboluit Schoemanno l. c., qui minutis quibusdam correctionibus adhibitis sinceram legis Atticae orationem restitui posse putat. Nos de singulis videamus.

Statim quod ab initio ponitur, *τῶν ῥητόρων*, eo fraudem arguit, quod ista appellatio usurpabatur sane in communi sermone, quum intelligantur ii, qui *τοῦ λέγειν καὶ γράφειν* vel in concione, vel in Senatu munus occupare ac tueri solerent, sed aliena est a publicis documentis, sicut similis, *οἱ πολιτευόμενοι*· ne dicam, articulo praeposito *τοὺς ῥήτορας* non nisi aut de certa classe hominum, aut de certo numero dici posse. — *Ἐν βουλῇ ἢ ἐν δήμῳ*, corrigendum sane est addito utrobique articulo: sed quorsum *τῆς βουλῆς* mentio? quum Proedrorum munus, quibus in hac lege mulctae irrogandae potestas tribuitur, intra ipsam concionem contineretur, nec in Senatu ulli Proedri cogitari possint, ipsique infra iubeantur causam graviorem *εἰσφέρειν εἰς τὴν βουλήν*. — *Περὶ τοῦ εἰσφερομένου μὴ χωρὶς ἢ περὶ ἑκάστου.* Non repugno Schoemanno, qui istud *ἢ* abiiciat: sed fugit eum, id de quo agatur in concione non dici oportere *τὸ εἰσφερόμενον*, sed *τὸ προτεθέν*, cuius locutionis usum ipse vindicat in eodem libro p. 104: sed dicitur et *κρίσιν*, et *νόμον εἰσφέρειν*. Ipsum illud *χωρὶς περὶ ἑκάστου* tum demum recte diceretur, si plura simul essent *προτεθέντα*· et si in una eademque causa plura essent consideranda, ne fieri quidem poterat ut quis *ὁμοῦ περὶ ἁπάντων* diceret. Fallitur autem vir doctissimus quum putat hoc praecipi, ne quis de alia re verba faceret, nisi de qua Proedri retulissent, multoque magis quum confirmari hoc praeceptum contendit loco Demosthenis in Timocratea p. 715. 12, si quidem istic de lege a Timocrate lata agitur, cuius ferendae veniam iste non ante, ut oportebat, impetravisset: nec minus perverse et res et verba interpretatur, quum dicit illud ipsum, non licuisse de pluribus rebus simul dicere, docere Aeschinem initio Cte-

siphonteae § 2: nam χωρὶς καὶ ἐν μέρει περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι indicat servari oportere ordinem aetatis in successione eorum, qui ad dicendum vocarentur. — Ἢ δὶς περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τοῖς αὐτοῖς δηλονότι (sicuti Reiskius ediderat). In his, velut glossam, damnat Schoemannus verba ὁ αὐτὸς τοῖς αὐτοῖς δηλονότι. Non intercedo. Sed quis credat, quum in iudiciis δευτερολογία concederetur, in populi concione dicendi disceptandique libertatem, quae saepe in altercationem excedebat, adeo circumscriptam fuisse, ut nec plura simul complecti liceret, nec, quod quis semel attigisset, iterum defendere? Multo verior et prudentior ea lex erat, quam commemorat Demosthenes in Leptinea p. 502. init., quae vetabat δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν iudicium exerceri. — Subiicitur, ἢ λοιδορῆται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ τινά, ἢ ὑποκρούῃ, quorum singula inopportuna sunt. Primum λοιδορεῖσθαι et κακῶς ἀγορεύειν non attinebat cumulare, quae h. l. fere sunt eiusdem potestatis. Tum, ἀρχὴν λοιδορεῖσθαι erat sane lege sancitum, sicut e Lysia novimus p. 320, sed κακηγορίας actio quum cuivis laeso daretur, credibile non est eum qui in concione alium quemcumque maledictis proscidisset, ista mulcta solvenda crimine liberari potuisse. Cogitari poterat λοιδορεῖσθαι τῶν προέδρων τινά, si modo hi eodem loco essent habendi quo οἱ ἄρχοντες· tum infra de industria sermo est de vi Epistatae illata. Ipsum ὑποκρούειν, *obturbare*, proprium esse puto sermonis communis, non eius quo Leges enunciari solebant. Accedit quod vix in oratorem, qui e suggestu verba facit, hoc cadit, ut alium ὑποκρούειν dicatur, multoque melius de alio, qui oratorem ὑποκρούει. Itaque Grammaticus Bekkeri I. p. 68. 10. sic interpretatur: ὑποκρούειν τοὺς ῥήτορας τὸ μεταξὺ λεγόντων αὐτῶν ὑποφθεγγόμενον ἐμποδίζειν· quae interpretatio referenda est, opinor, ad Aristophanis Acharn. 37. (ἥκω παρεσκευασμένος βοᾶν, ὑποκρούειν, λοιδορεῖν τοὺς ῥήτορας, ἐάν τις ἄλλο πλὴν περὶ εἰρήνης λέγῃ) sicuti τὸ πλῆθος ἐβόα apud Xenophontem Hellen. I. 7. 12. conf. Aeschines F. L. § 84. Et Demeam Demadae filium, e tibicina natum, aliquando φρυαττόμενον ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπεστόμισεν Ὑπερείδης εἰπών· Οὐ σιωπήσει, μειράκιον, κτέ. ut refert Athenaeus XIII. p. 591. F. Sed eadem Comici scena demonstrat istam immodestiam longe diverso

modo tum coerceri solitam fuisse a Prytanibus quam ἐπιβολῇ quinquaginta drachmarum. Ipsa quidem series orationis nullum horum verborum subiectum habet nisi τῶν ῥητόρων τις· vix tamen fieri potest, ut, qui haec consarcinavit, non cogitaverit aliquem de multitudine. — Ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνηκέςως λέγῃ περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος. Vix quidquam in his recte enunciatum est. Si bene conieci, intelligendum esse alium quemcumque e multitudine, non oratorem, dicendum fuerat λεγόντων (sicut in illa Grammatici Bekkeriani interpretatione:) nam χρηματίζειν proprium est eius, qui concioni praeest, et dicendi copiam facit, id quod latere non poterat Schoemannum: vid. p. 89. sq. eiusdem libri: Aeschines Timarch. § 23: πῶς κελεύει τοὺς προέδρους χρηματίζειν; κτέ. Ἀνηκέςως λέγῃ bene vidit idem vir doctissimus ferri nullo modo posse; sed mire labitur quum corrigit et coniectura propemodum gloriatur, ἀνεςηκώς. *Surgere* quidem dicitur orator: sed primum, ut modo demonstravi, non de oratore haec accipere licet: tum, si de oratore sermo esset, diceretur in aoristi participio ἀναςάς, ut apud Aeschinem Timarch. § 110. F. L. § 84, siculi in simili re παρελθὼν dicitur, et ἀναβάς et ἀναπηδήσας, aliaque: conf. Andocides Myster. § 112. Xenophon Hellen. I. 7. 14. Demosthenes Philipp. I. p. 40. 9. Mid. p. 519. 5. Timocrat. p. 703. 20. et 28: et taedet demonstrare perfecti participium in alia poni significatione, sicuti recte in hac ipsa Timarchea § 79. dixit Aeschines, ὁ κῆρυξ ὁ νυνὶ παρεςηκὼς ἐμοὶ ἐπηρώτα ὑμᾶς, et § 117: ὁρῶ πολλοὺς προσεςηκότας τῷ δικαςηρίῳ. Facile igitur caremus ista viri doctissimi coniectura: sed notanda est inscitia eius, qui haec tamquam legem Atticam ementitus est, ut pro eo, quod Aristophanes tenuit βοᾶν, substituerit ἀνηκέςως λέγειν; quum fortasse voluisset οὐκ ἀνεκτῶς, quamquam frustra ineptiarum istiusmodi correctio suscipitur. Nec magis prospere succedit Schoemanno horum correctio, quum sequitur περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος, pro quibus commendat, aliis, ut videtur, probantibus, περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ βήματος, qua correctione nihil prorsus proficitur. Novimus τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους (ut apud Demosthenem Symmor. p. 189. fin. Aeschinem F. L. § 44: et τοὺς περὶ τὸ βῆμα, ibid. 71.) sed ut simpliciter dicatur sive ὁ, sive τὸ vel

τὰ ἐπὶ τοῦ βήματος, ab hoc certe loco alienissimum est. Si operae pretium esset hariolari et ludere, coniicias aliquem, ut reprehenderet, ad praecedens λέγῃ adscripsisse, οὐκ ἀνεκτὸν περὶ τοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος. — Sequitur, ἢ παρακελεύηται ἢ ἕλκῃ τὸν ἐπιςάτην. In his παρακελεύεσθαι Schoemannus interpretatur *seditiosis vociferationibus uti.* Actum erit de recta interpretandi ratione, si tam incredibilia fingere licebit. Sed nullo modo defendi poterit hoc παρακελεύεσθαι, quo in legis praescripto nihil languidius est, coniunctum cum ἕλκειν. Hoc quid sit bene noverat Schoemannus: vid. lib. cit. p. 90. G: in concione fieri solebat per τοξότας in eo qui se immodeste gereret. Sed plane novum et inauditum est ut quis dicatur ἕλκειν τὸν ἐπιςάτην. Cogitarine potest, ut tanta iniuria Epistatae illata tam modica quinquaginta drachmarum mulcta punita fuerit? Cui non in mentem veniunt ea, quae disputat Demosthenes in Midiana p. 524. 30. de iniuria Thesmothetae illata? quae eadem valere opinor in Epistata. — Quod additur, ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βουλῆς, secundum novissimorum Editorum interpunctionem coniungitur cum antecedentibus: nihilominus ambigi potest ad illa an ad sequentia pertineat, sed utrumcumque malueris, stolidum esse reperies. Dimissa concione nullus amplius erat Epistates cui iniuria fieri posset; et si iubeantur Proedri dimissa concione ἐπιγράφειν, insulse praecipiatur hoc, quod fieri nullo alio modo poterat. In verbis praeterea ipsis hoc vitiosum est, quod de concione non nisi λύειν et διαλύειν usurpari solebat, de Senatu ἀφιέναι, ut recte ipse monuit Schoemannus lib. cit. p. 147. not. 1; et Xenophontis locus, Hellen. I. 7. 13, dudum ut oportebat correctus est. Postremo, nihil eorum quae in Senatu commissa essent ad Proedros concionis pertinere, apertum est. — Κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν, καθ' ἕκαςον ἀδίκημα ἐπιγράφειν τοῖς πράκτορσιν. Ne haec quidem sine animadversione dimitti possunt. Primum, κυριεύειν verbum incognitum est in hoc Attico sermone, multoque minus in legibus usurpatum. Satis constat dicendum fuisse κύριοι ἔςωσαν, ut in lege apud Demosthenem Macart. p. 1076. 19. Tum, ipsum κύριον εἶναι et αὐτοκράτορα εἶναι, plerumque Infinitivum aoristi adiunctum habere solet: conf. Demosthenes Aristocrat.

p. 630. 14. et 689 fin. Phorm. p. 962 19: quamquam Praesentis infinitivus est in Inscriptione apud Boeckhium Seewezen p. 467. et apud Demosthenem Macart. l. c. Ἐπιγράφειν viderunt viri docti perperam poni pro solemni ἐγγράφειν. Sed non attenderunt ridicule dici Proedros κυρίους εἶναι ἐγγράφειν, quoniam non tam eius inscriptionis *potestas* iis tribuitur, sed τοῦ ζημιοῦν, vel τοῦ ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν, cuius alterum illud consectarium esset, aut nude dicendum fuisse ἐγγραφόντων, ut in simili lege apud Demosthenem Macart. p. 1074. fin. Quod interponitur καθ' ἕκαςον ἀδίκημα, aut vitiosum est, si voluerit *statim, in flagrante delicto*, nam ita παρ' ἕκαςον ἀδίκημα dicendum erat, ut apud Demosthenem pro Coron. p. 229. 19. παρ' αὐτὰ τἀδικήματα· aut otiosissimum, si singula delictorum genera intellexit, propter saepe interpositum disiunctivum ἢ in enumeratione quae praecedit. — Non minori offensioni sunt ea, quae statim sequuntur. Ἐὰν δὲ πλέονος ἄξιος ᾖ ζημίας, quaeri potest, quis? Mira enim verborum compositio est, si τις, quod initio legis ponitur, huc revocandum est. Sed pro πλέονος, requirebatur μείζονος, nisi quis πολλὴν ζημίαν pro μεγάλην probet. Confictum hoc est exemplo eius, tum quod in Senatu circa τὸν εἰσαγγελθέντα valebat, ut optio daretur utrum mulcta irroganda, an causa τῷ δικαςηρίῳ tradenda esset, tum eius quod apud Demosthenem Archonti permittitur, Macart. l. c. — Si, inquit, qui deliquerit graviorem poenam meruerit, Proedri ἐπιβαλόντες μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. Quae tandem ista saevitiae libido est? Proedri, postquam mulctam irrogaverint (ἐπιβαλόντες) mulctatum ut tradant senatui graviore etiam poena afficiendum! Repugnare hoc existimo reliquis iudiciorum institutis, per quae ne litem quidem movere bis ex eadem causa adversus eundem licebat. Tum, per compositionis formam, istud εἰσφέρειν εἰς τὴν βουλὴν nullum aliud obiectum habere potest, nisi αὐτὸν τὸν ἀδικοῦντα. Sed nemo umquam Athenis ita dixit. Legem εἰσφέρειν dicebatur, et causam dicuntur εἰσφέρειν οἱ ἄρχοντες, sicut apud Demosthenem Aristocrat. p. 629. 22. quamquam tritius est εἰσάγειν τὴν δίκην. tum Senatus dicitur causam παραδιδόναι τῷ δικαςηρίῳ. De re ipsa mox dicemus. Sed εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν

propterea ferendum non est, quia vix cogitare licet de prima cuiusque prytaniae legitima concione, quae certis negotiis destinata erat. Dici poterat εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν. In commenticia illa ἐπιχειροτονίᾳ νόμων, quae inserta est Demosthenis Timocrateae p. 706. appellatur sane ἡ τελευταία τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν, sed in eo negotio cui totidem conciones lege destinatae erant. De bello et pace quoque duae continuo conciones haberi solebant. conf. v. c. Aeschines F. L. § 53. et 60 sq. Sed ut simpliciter prima quaeque concio ἡ πρώτη appelletur, inauditum est. Postremo Editorum hoc inventum esse videtur, ut interpungendo verba ἐν τῷ βουλευτηρίῳ cum istius concionis mentione coniungerent, satis inepte: aliquanto melius cum sequentibus copulari agnovit Schoemannus, quem tamen nihil offendere videtur inscitia compositionis, si huius postremi capitis praeceptum initium ducit a verbis ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. Habebimus igitur haec: ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὅταν διεξίωσι κλήσεις κρινάτωσαν. Voluit sine dubio istud κρίνειν Senatui tradere: sed ex serie compositionis nullum subiectum est Imperativi κρινάτωσαν praeter ipsos Proedros. Sed rem ipsam quae praescribitur respuit constans civitatis disciplina. Proedri concionis erant, nec quidquam in Senatu referre poterant. Multo minus Senatus istiusmodi querelas, de quibus in hac lege sermo est, accipiebat, nec nisi privatorum εἰσαγγελίας δέχεσθαι (ut loquitur Lysias Nicomach. p. 185. 20.) poterat, si eae ad reip. discrimen causamque pertinere viderentur, nec nisi in his causis mulctae irrogandae usque ad quingentarum drachmarum potestatem habebat, nisi rem tribunali tradere mallet: conf. Demosth. Euerg. et Mnesib. p. 1152. Neque enim eiusmodi iuris dicundi potestate utebatur Senatus, ut alius poenae decernendae potestatem haberet, nec quidquam aliud in hac lege nisi gravior aliquanto mulcta a Senatu exspectabatur. Eventus igitur hic erit, ut, cui Proedri iam quinquaginta drachmarum poenam imposuerint, hunc nova drachmarum προσθήκῃ gravius mulctare potuerit Senatus. Credat qui velit. Quod interponitur, ὅταν διεξίωσι κλήσεις, corrigendum sane erat αἱ κλήσεις, aut τὰς κλήσεις· nam quid sit illud διεξίωσιν inexplicabile est. Quod Bremius interpretatur διεξιέναι κλήσεις, ut sit »perquirere num

rectae sint," quis, quaeso, umquam ita locutus est? Ipsum illud κλήσεις alienissimum est ab ea delatione, qua Proedri dicuntur causam Senatui tradere, sed proprium eorum qui suo nomine quem in ius vocabant apud magistratum. Ne κρίνειν quidem suo loco dicitur, quod omnino sane tribuitur tribunalibus, ita ut iuris dicundi omnis potestas significetur (ut apud Demosthenem pro Coron. p. 298. init. ὑμᾶς δεῖ — τάς τε ἰδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν. conf. Timocrat. p. 747. med.) sed ipsum pronunciare, quod postremum est in eo munere, διαγιγνώσκειν dicebatur. In hoc verbo Praesentis Imperativum servat Aeschines Timarch. §. 20.

Extrema haec sunt: καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ κρύβδην ψηφιζομένων τῶν βουλευτῶν, ἐγγραψάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσι τῶν νόμων. Etiam si abiicimus τῶν νόμων, nihil fere est in reliquis quod sanum sit. Quum dicitur ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ quaeritur quis sit αὐτός, quum nemo certus in antecedd. indicatus sit. Oportebat hoc sic enunciare, vel ὅ τι δ' ἂν καταγνωσθῇ, ut in Timocrat. p. 721. init. vel οὗ δ' ἂν καταγνωσθῇ, qui damnatus esset hunc ut Proedri inscriberent apud Practores: in quo tamen ipso diserta mentio requiritur eius poenae generis, quod unum in Senatus potestate erat, nempe ζημιοῦν ταῖς πεντακοσίαις· nam hoc unum genus inscribi poterat apud Practores. Recte, contra, et diserte lex pronuntiat quam refert Aeschines Timarch. 21: ἐὰν δέ τις ταῦτα ποιῇ, καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἑταιρεῖν, θανάτῳ ζημιούσθω. Et in κρύβδην ψηφιζομένων τῶν βουλευτῶν hoc notandum est et otiosum esse τῶν βουλευτῶν, et non τοὺς βουλευτάς, sed τὴν βουλήν in lege appellari solere: praeterea istud κρύβδην ψηφίζεσθαι non nisi in ea quaestione tribuitur Senatui, πότερόν τις ἀδικεῖ, sicut apud Demosthenem Euerg. et Mnesib. loco supra indicato: sed poenae aestimatio (τιμᾶν) respuebat illam sententiae ferendae rationem.

Si, ut spero et confido, satis probavi nihil sani esse in tota illa verborum sententiarumque turba, nihil opus esse existimo alios monere ne istiusmodi commento in posterum utantur ad res rationesque civitatis Atheniensium explicandas. Non enim fore puto quemquam tam pertinacem, ut eius auctoritatem

veneretur donec ostendero quis et unde eam legem consarcinaverit. Quam patienter tamen viri docti tralaticiam auctoritatem ferant, et quam sero meliora probentur, agnovi, quod doleo, in Boeckhio, qui illam ὕβρεως legem, in eadem Timarchea § 16. quam in prima editione Oeconomiae Civilis Atheniensium servarat, eandem tuetur et exornat in altera editione, I. p. 508, quum aliquot annis ante, in Epistola ad Hermannum p. XLVII sqq. ostendissem eam esse confictam, necdum a quoquam rationes meas impugnatas esse vidissem. Sed nolo molestus esse neque intercedo, quin sua cuique placeant.

J. BAKE.

QUID SIT διαβαπτίζεσθαι.

Qui Graeculorum commenta et rebus et verbis absurda pro antiquis legibus Atticis nil mali suspicantes lectitant, iidem contrario errore genuina Atticae facundiae monumenta a falsariis sequioris aetatis supposita esse male suspicantur. Luculentam orationem κατ' Ἀριϛογείτονος sunt qui ab Alexandrino rhetore conflatam esse existimant, aut certe non in iudicio habitam sed animi causa et ad stilum exercendum compositam. Oratio κατ' Ἀριϛογείτονος, (quam ego quo saepius relego, eo magis ab ipso Hyperide et scriptam et apud iudices habitam esse mihi persuadeo) tota spirat Atticam sanitatem et facundiam et Atticos sales leporesque multos habet et Ἀττικιϛί, non Ἀττικῶς, scripta est, ut qui modo Attica ab Aegyptiacis et Alexandrinis dignoscere didicerit, ad illius errorem qui haec ab Alexandrino sophista aut rhetore profecta putet non subridere non possit. In ea oratione legitur § 51. pag. 782, 23: συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον, οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὗτοι μὲν γὰρ ἐπίϛανται τούτῳ διαβαπτίζεσθαι) ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς ἀπείρους. Quid sit διαβαπτίζεσθαι non est satis unicuique perspicuum. Apparet sensu eodem dici atque διαπληκτίζεσθαι, *velitari*, quo verbo passim utuntur Graeci minus